

Friluftsrådenes Landsforbund

Eyvind Lychesv 23 B, 1338 SANDVIKA

www.friluftsrad.no

Tlf 6781 5180, Faks 6780 4792, E-post friluft@online.no

Bankkonto 7874 05 76495, Organisasjonsnr 971 262 826

Til

Deres ref:

Vår ref:

Dato: 22. juni 2015

UTTALELSE TIL HØRING – DJUPEDALSUTVALGET NOU 2015:2 Å HØRE TIL – VIRKEMIDLER FOR ET TRYGT PSYKOSOSIALT SKOLEMILJØ

Friluftsrådenes Landsforbund (FL) viser til høring av Djupedalsutvalget NOU 2015:2 og benytter med dette anledning til å komme med innspill til utvalgets arbeid.

FL er helt enig i at det er behov for å rette oppmerksomhet mot og styrke virkemidlene for gi alle barn et trygt psykososialt skolemiljø. Vår erfaring og kunnskap er knytta til bruk av naturen som læringsarena og fysisk aktivitet som virkemiddel, og vi avgrenser vår uttalelse til å gjelde det.

Det er med stor undring vi registrerer at Djupedalsutvalget knapt berører betydningen av skolens utemiljø, betydningen av å bruke naturen som læringsarena og betydningen av fysisk aktivitet i skolehverdagen i utredningen. Etter vår oppfatning er dette en vesentlig mangel som gjør at en for det videre arbeidet utelater viktige perspektiver og virkemidler. Våre erfaringer tilsier at tilgangen på attraktive uteområder med varierte muligheter for aktiviteter, motvirker mobbing og gir mer aktive og opplagte barn. Etter vår oppfatning er denne mangelen så vesentlig og har så stor betydning for viktige virkemidler i det videre arbeid for å bedre det psykososiale skolemiljøet at det må utføres et tilleggsarbeid på dette feltet. Vi bidrar gjerne til et slikt arbeid. FL viser også til at Nordland fylkeskommune tar opp denne problemstillingen og i sitt vedtak fra Fylkestinget, punkt 7, uttaler:

«Gode psykososiale miljø og økt trivsel, medvirking og inkludering skapes også av innbydende, varierte og inkluderende fysiske skolemiljø så vel innendørs som utendørs. Fylkestinget anbefaler at det nedsettes et eget utvalg som utreder disse forhold og sammenhenger og som presenterer strategier og tiltak for oppfølginger.»

BAKGRUNN

Vår erfaring

FL og friluftsrådene har siden 1999 samarbeidet om tiltaket Læring i friluft for å stimulere til mer og bedre uteaktivitet som en naturlig del av hverdagen i barnehage, skole og SFO. Vi gir praktiske eksempler på hvordan målene i læreplanen kan nås gjennom oppgaver og aktiviteter i naturen og nærmiljøet for øvrig i så godt som alle fag. I løpet av disse årene har våre medlemsfriluftsråd hatt kurs for nærmere 40.000 lærere, og arrangert aktivitetsdager/-timer for minst like mange skoleklasser. Vi har dermed et godt erfaringsgrunnlag og har utvikla våre opplegg i dialog med lærere og andre. Arbeidet bygges på fire grunnpillarer:

1. Mer virkelighetsnær læring og muligheter for tilpasset opplæring
2. Mer fysisk aktivitet
3. Gode Naturopplevelse og mer miljøforståelse
4. Bedre sosialt miljø

Læring i friluft gir nye og andre sosiale relasjoner enn inneaktivitet. Det gjelder både mellom barna og mellom barn og voksne. For noen barn og unge kan uteaktiviteten gi mestringsopplevelser som ikke kan oppleves inne, og de som sjeldent eller aldri får bidratt med noe konstruktivt i fellesskapet inne, kan ha noe praktisk å bidra med ute. Ved variert bruk av naturen som klasserom og en voksen veileder som har syn for alle barn og unges kvaliteter, kan det legges til rette for gode opplevelser for alle og et bedre sosialt miljø med mindre konflikter og mobbing.

Betydningen av fysisk aktivitet

8. juni var det en stor nasjonal konferanse om Fysisk aktivitet i skolen. En av dem som la fram sitt arbeid var Geir Kåre Resaland, forsker ved Høgskolen i Sogndal. Han viste til arbeidet med ASK-studien (Active smarter kids). Resaland er en av Norges ledende forskere på fysisk aktivitet i skolen og hans argumentasjonsliste for hvorfor det bør satses på fysisk aktivitet i skolen, tilsier at dette burde vært et tema i en utredning som omhandler virkemidler for et trygt psykososialt skolemiljø.

Kvifor fysisk aktivitet i skulen?

1. Metodeval for læring
2. Førebyggjande folkehelseperspektiv
3. Trivsel og livskvalitet, utvikle «sosial kapital»
4. Mobbing, meir aktivitet = mindre mobbing
5. Problem, konfliktløsning, løyse konflikt «der og då!
6. Psykisk helse, tydeleg vist hjå vaksne
7. Skape aktivitetsglede, stimulere til øydeleg aktivitet. Skapere gode verner
8. Vere ute i naturen, vår «største, beste og billigaste gymnastikk»
9. Integrering, av barn frå andre land, kulturar, språk og religionar
10. Økonomisk samfunnsperspektiv, neste slide

Figur 1: Geir Kåre Resaland, konferansen Fysisk aktivitet i skolen

Betydningen av skolens uteområder

Sosial- og helsedirektoratet utga i 2003 rapporten Skolens utearealer - om behovet for arealnormer og virkemidler, som ligger på utdanningsdirektoratets nettsider. Der kan det leses: «Gode utearealer reduserer omfanget av vold, mobbing og uro blant elevene og stimulerer til trivsel, motivasjon og læring. Ifølge Olweus' programpakke mot mobbing er en godt utrustet skolegård, med rom for positive aktiviteter, et sentralt element i arbeidet for å redusere mobbing. Dette støttes av erfaringer fra Sheffieldprosjektet i England (ECICSB 1998), som viser at mobbing reduseres kraftig når fellesarealene omformes til allsidige utearealer der elevene kan finne en arena de trives i og behersker. Erfaringene fra England viser også at konflikter mellom elevene kan oppstå i utearealet i løpet av pausene, og at disse konfliktene tas med inn i klasserommet og forstyrrer læringsarbeidet.»

Betydningen av natur i hverdagen

Naturen har stor effekt på vår mentale helse. Dette er dokumentert i en rekke undersøkelser, og tillegges økt vekt i mange sammenhenger. Barn bør oppleve frisk luft og natur i løpet av hver eneste skoledag som et bidrag til ro og mental balanse og for å redusere stress og mas.

Mangel på synliggjøring i NOUen

Skolegården er nevnt kun tre ganger i NOUen. To ganger i tilknytning til digital mobbing og en gang i hvor utøvelse av krenkelser og mobbing skjer:

«Funnene fra Elevundersøkelsen er i tråd med Skolverkets oversikt over hvor denne form for atferd oppstår. De finner at ganger, skolegården, garderober, kantiner, skolebussen og på veien til og fra skolen er steder som er særlig aktuelle for utøvelse av krenkelser og mobbing.» (s. 74). Fysisk aktivitet står nevnt en gang (s. 310) i kapitlet «Bedre og mer effektiv utnyttelse av de ulike statlige støttesystemene innenfor utdanningssektoren».

Spørsmålet er om det er mangel på kunnskap på sammenhengen mellom fysisk aktivitet og skolens uteområder og skolemiljø som gjør at utvalget ikke har tatt med disse virkemidlene? Hvis det er tilfelle, anbefaler vi sterkt at en satser på kunnskapsinnhenting og forskning fordi vår erfaring tilsier at det er viktige sammenhenger.

Avslutningsvis vil vi reise spørsmålet: Er det for lite fokus på å bygge et godt skolemiljø gjennom forebyggende arbeid og for stort fokus på konflikthåndtering? Vi anbefaler å bygge på de gode tiltakene som forebygger at dårlige relasjoner oppstår og som skaper gode relasjoner mellom barn og voksne slik som gode uteområder, gode opplevelser og fysisk aktivitet.

Vennlig hilsen
Friluftsrådernes Landsforbund

Morten Dåsnes
Daglig leder

Lise-Berith Lian
rådgiver